

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

23. søndag i treenighetstiden – 13. november 2022

Preiketekst: Matt 24,35-44

Lesetekst I: Jes 51,11-16

Lesetekst II: 1. Tess 4,13-18

Vær beredt!

Den velkjente speiderhilsenen kan gjerne stå som overskrift over denne søndagens tema og tekst. Vi møtes med oppfordringen og utfordringen: Vær beredt! Svaret bør komme umiddelbart og overbevisende, slik det gjorde det i speidertroppen. Men det gnagende spørsmålet melder seg: Er jeg beredt? Eller er jeg for bundet til min egen materialisme og egosentriske livsstil?

Endetid og trengsel

Avsnittet er hentet fra det som gjerne kalles Jesu endetidstale. Adressaten er Jesu innerste krets. Han er alene med sine disipler når han fører dem inn i mysteriet om det som nå ligger foran dem: Et tempel i ruiner, hans gjenkomst og verdens ende. Og midt i dette utspiller det seg en kamp med både globale forstyrrelser og trusler mot Guds menighet.

Rekken er lang. Det tales både om krig, hungersnød og jordskjelv. Riker og statsmakter skal stå mot hverandre. Men like alvorlig er konsekvensene for Guds menighet. Både falske messiaser og profeter skal fremstå. Mange skal føres på villspor og frafallet være stort. Forfølgelser vil komme, og hatet dominere fremfor kjærligheten. Det er ikke så rart at dette høres truende ut, og at mange blir redde. Samtidig er det vel noe som skaper gjenkjennelse?

Når skal dette skjer?

Det var disiplenes spørsmål (v. 3). Mange har forsøkt å regne seg frem til tidspunktet for Jesu gjenkomst. Ikke bare det: Hendelser i naturen og historien er ofte blitt tolket som oppfyllelsen av de varsler Jesus kommer med. Da kan det være greit å minne hverandre på utgangspunktet:

Jesus sitter sammen med sine tolv nærmeste på Oljeberget, og ser ut over Jerusalem med tempelbygningen i sentrum – stedet der Herren har lovet sitt nærvær i sitt folk. Den store katastrofen er tempelets ruin. Det har skjedd før, og det skal skje igjen. Det er altså tempelets ødeleggelse som varsler en ny tid med trengsler, forfølgelse og vrang lære. Trengselen hører ikke bare fremtiden til, men vil være et kjennetegn på livsvilkårene for Guds menighet. Dette reflekteres også i Jesu store endetidstale i Johannesevangeliet (Joh 16,32 f). det handler altså også i dette perspektivet om et «allerede nå» og «ennå ikke»

Vær våkne

De eksempler Jesus kommer med er samtidig noe enhver generasjon kan kjenne seg igjen i. Jesu umiddelbare svar til disiplene er derfor: Pass på! (v. 4). Dette følges opp med oppfordringen om å våke (24,42 og 25,13). Til sine søvnige og sovende disipler i Getsemanehagen, knyttes våkenhet og bønn sammen, med den begrunnelse at det skal bevare oss fra – eller i – fristelse (26,41).

Det å våke betyr imidlertid ikke fri fantasi til å tolke alle tegn i tiden som varsler på Jesu gjenkomst. Det betyr snarere at vi alltid skal være beredt og vokte oss mot et liv uten gjenkomstens dimensjon og perspektiv. Han minner derfor sine nærmeste på historien. Husk på Noahs dager! Kanskje ikke vilkårlig at det nettopp er materialismens konsumentkultur og samlivsetikken som trekkes frem?

Litt tidligere i talen er det profeten Daniel som trekkes frem (v. 15 ff). Det henvises til «det motbydelige som ødelegger» det som «står på et hellig sted». Det er en klar henvisning til det avgudsalter som syrerkongen lot plassere foran Guds alter i tempelet (Dan 11,31 og 12,11), og som han påla jødene å ofre på og be til (jfr. Makkabeerbøkene). Jøder flyktet den gang opp i fjellene for å unngå avgudsdyrkelsen. Det er overvinnelsen av denne hedenske kulten jødene minnes i sin Hannukafest på denne tiden av året (jfr. Joh 10,22).

Når Jesus henviser til denne historiske perioden og en ny «fjellflukt», tenker han åpenbart på en ny vanhelligelse. Han har selv rensert tempelet, og talt om sin egen kropp som det nye tempel (Joh 2,13 ff), og derfor er det nærliggende å tolke at det motbydelige som ødelegger er alt det som vil utradere Den hellige og hans menighet – uavhengig av tid og rom. Dypest Den motbydelige, djevelen selv.

Lær av fikentreet

Jesu taler til disipler som kjenner denne jødiske historie. Han henviser både til vinterfesten hannuka og sabbaten (v. 20). Like forut for tekstavsnittet denne søndagen, står fortellingen om fikentreet. I GT og rabbinsk litteratur brukes fikentreet som bilde på Israel, Guds folk (Jer 8,13 og Hos 9,10). Ifølge Lukasevangeliet forteller Jesus en lignelse om fikentreet og alle andre trær. Det er derfor nærliggende at det nettopp er disiplenes eget folk Jesus omtaler i teksten vår.

Denne gangen er det imidlertid ikke dommen som annonseres, men frelsen. Det kommer en ny sommer. En ny blomstringstid. Det jødiske folks forløsning og fornyelse vil være et nytt endetidstegn. Derfor oppfordrer Jesus oss også ifølge Lukasevangeliet å rette oss opp og løfte hodet (Luk 21,28).

Fra frykt til håp

Jesus taler ikke for å skremme, men for å gi oss håp og hjemlengsel. Israels glede og jubel over å komme hjem, og bli møtt med ordene «Du er mitt folk» (Jes 51,16), skal prege hele Guds menighet. «De som Herren har fridd ut, skal vende tilbake. De kommer til Sion med jubel, med evig glede om sin panne.» (Jes 51,11).

Vi så hvordan nye immigranter strømmet til Israel på 1990-tallet – og fortsatt gjør det – kysset jorden ved ankomst og brøt ut i jubel og dans. De var kommet hjem. Mange hadde opplevd undertrykkelse, antisemittisme og frihetsberøvelse. Dette til tross for at staten Israel ikke er Paradis på jord. Hvor mye større grunn til jubel og glede er det ikke da for oss som venter en ny himmel og jord der rettferdighet bor? Det håp må også det jødiske folk få del i!

Gjenkomsten og oppstandelsen, uansett hvordan vi tenker omstendigheter, etapper og tider, må derfor stå i håpets tegn både hos predikant og tilhører. Paulus formaner da også

menigheten i Tessaloniki til å trøste hverandre og sette mot i hverandre med de ordene han forkynner om disse ting (1. Tess 4,18). Håpet er at vi skal være sammen med Herren for alltid.

Fra passivitet til handling

Så er det da bare å vente? Det får gå som det går, tenker mange. Men slik taler ikke Jesus. Jesus understreker at evangeliet skal forkynnes for alle folkeslag før enden kommer (v. 14). Han bekrefter altså overfor disiplene det oppdrag som hører det utvalgte folk til: Å bringe evangeliet om Guds frelse til jordens ender (Jes 49,6).

I forlengelsen av teksten forteller Jesus lignelsen om den tro og kloke tjeneren: Lykkelig er den tjeneren som herren finner i arbeid når han kommer tilbake, sier Jesus. Vi kan gjerne i den sammenheng minne om sitatet som er tillagt Luther, men som trolig er mye yngre og stammer fra den tyske Bekjennelseskirkens kamp mot nazismen: «Om jeg visste at verden gikk under i morgen, ville jeg likevel gå ut i min hage og plante et epletre i dag».

Rolf Gunnar Heitmann

Seniorrådgiver, Den Norske Israelsmisjon

rolf@israelsmisjonen.no